

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Ympäristöystävällinen tapahtuma

- suunnittele ja toteuta!

Taustamateriaali 2011 / www.4v.fi/julkaisut
Lotta Palomäki, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus

Tavoite: Osallistujat saavat käsityksen tapahtuman ympäristövaikutuksista ja voivat laatia ympäristöohjelman tapahtumalle.

Kesto: noin 2 tuntia keskusteluun käytettävästä ajasta riippuen

Kohderyhmä: tapahtumien järjestäjät

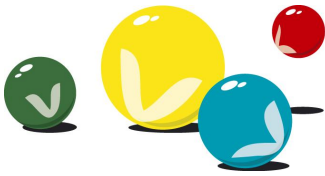
Suosittelun ryhmäkoko: 25 henkilöä

Tämä on *Ympäristöystävällinen tapahtuma – Suunnittele ja toteuta!* -koulutuksen taustamateriaali. Materiaalissa on pohjustettu kutakin diaa niin, että sen pystyy esittelemään aiheeseen muuten perehtymättä. Kulloinkin käsiteltävä dia on merkitty tähän materiaaliin. Esimerkiksi dian kolme kohdalla käsiteltävät asiat on merkitty materiaaliin otsikon: Dia 3 alle. Useassa diassa on myös ehdotettu joitakin aiheeseen liittyviä kysymyksiä, jotka mukaan ottamalla ryhmää voidaan innostaa keskustelemaan ja jakamaan omia kokemuksiaan.

Taustamateriaalia ei tarvitse koulutuksessa käydä kokonaan läpi, mutta se toimii kouluttajan tukena lisäkysymyksissä ja koulutuksen valmistelussa.

tarvittavat varusteet:

- tyhjä tai esitäytetty lomake tapahtuman ympäristöohjelmasta (liite 1 ja 2)
- kyniä
- videotykki, jolla powerpointit voidaan heijastaa

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Dia 1 Ympäristöystävällinen tapahtuma –Suunnittele ja toteuta!

Esittelykierros. Osallistujat voivat kertoa itsestään sekä oman taustaorganisaationsa ekoteoista, jotta päästään virittäytymään aiheeseen.

Dia 2 Ohjelma

Koulutuksessa käydään läpi erikokoisten tapahtumien ympäristövaikutuksia sekä käytännön tekoja, joiden avulla tapahtuman ympäristövaikutukset pystytään minimoimaan. Tavoitteena on jakaa osallistujien kesken hyviä vinkkejä tapahtumien ekoteoista ja jakaa kokemuksia sekä ideoita yhdessä lisää. Koulutus antaa eväitä tapahtuman ympäristöohjelman laatimiseen.

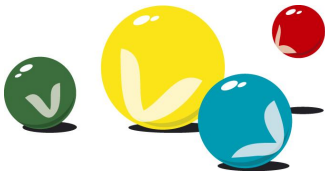
Dia 3 Kaikesta jää jälki

Kaikesta, mitä teemme jää jälki luontoon. Pienet jäljet luonto korjaa, mutta isoja jälkiä on vaikeampi korjata. Kaikki käytössämme oleva materiaali ja tavara ovat peräisin luonnosta. Luonnosta otetaan raaka-aineet tuotteiden valmistukseen, jonka jälkeen tavarat siirtyvät kuluttajille ostettaviksi. Valmistuksen aikana kuluu energiaa ja materiaaleja ja syntyy jätettä sekä päästöjä.

Omilla teoillamme ja valinnoillamme voimme vaikuttaa toimintamme aiheuttamaan jälkeen. Hiilijalanjälki on käsite, joka on ollut paljon esillä viime vuosina. Hiilijalanjälki tarkoittaa tuotteen, toiminnan tai palvelun aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä. Kun päästöt on laskettu, ne voidaan kompensoida erilaisten ohjelmien kautta. Kompensaatioiden avulla tuetaan yleensä uusiutuvan energian tuotantoa.

Esimerkki

Pääkaupunkiseudun partiolaisten Jämijärvellä vuonna 2008 järjestämä piirileiri Aihki toteutettiin hiilineutraalisti. Myös leirin ohjelman päätteeksi oli kamppailu ilmastonmuutosta vastaan. Ohjelmapiisteissä saattoi muun muassa kokeilla, kuinka paljon sähköä jaksaa tuottaa polkupyörällä. Aiheutuvien päästöjen minimoimiseksi lähes 4 000 partiolaista kuljetettiin leirille junalla. Leirillä kulutetun paperin ja muun syntyvän jätteen määrä pyrittiin minimoimaan muun muassa välttämällä tarpeetonta tulostusta. Myös

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

vierailupäivänä saapuville vanhemmille järjestettiin yhteiskuljetuksia bussilla. Silti leiri tuotti 225 tonnia hiilidioksidipäästöjä. Päästöistä:

- 57 % syntyi leirin vierailupäivän autoliikenteestä
- 20 % leirin osallistujien kuljetuksista
- 5 % kaasun kulutuksesta
- 8 % jätteiden käsittelystä ja kuljetuksista
- 7 % leirin toteuttajien liikkumisesta ja tavarankuljetuksista
- 3 % painotuotteista.

(Ruuantuotanto ei sisälly laskelmiin.)

Aiheutuneista päästöistä maksettiin kompensatiomaksu MyClimate -säätiön kautta.

Varoilla osallistuttiin biomassavoimaloiden rakentamiseen Intiassa. Kompensaation osuus leirin kokonaisbudjetista oli alle 1 %. Tapahtumalla saatiin paljon positiivista julkisuutta.

Dia 4 Kaiken kokoiset tapahtumat

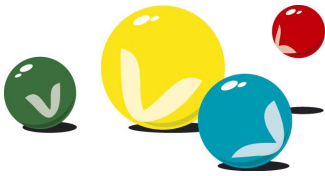
Ympäristöystävällinen tapahtuma on mahdollinen, kun vain osaamme tunnistaa sen ympäristövaikutukset ja tiedämme vaihtoehtoiset tavat toimia. Ympäristöasiat ovat tärkeitä niin pienissä järjestön myyjäisissä kuin tuhansien ihmisten isoissa yleisötapahtumissa.

Dia 5 Liikenne

Liikenteellä on hyvin suuri vaikutus tapahtuman ympäristökuormitukseen. Usein tapahtuman suurimmat päästöt aiheutuvat liikenteestä. Työntekijät liikkuvat, tavarat liikkuvat, tapahtumavieraat liikkuvat. Ei ole yhdentekevää ympäristön kannalta, miten matkat kuljetaan.

Liikkuminen kannattaa suunnitella huolellisesti etukäteen, jotta turha matkustaminen pystytään välttämään mahdollisimman hyvin. Tapahtumapaikaksi kannattaa valita keskeinen paikka, jonne pääsee julkisella liikenteellä. Jos tämä ei ole mahdollista, kannattaa paikalle järjestää yhteiskuljetus.

Kalvolla on verrattu 4 km:n ja 800 km:n matkojen hiilidioksidipäästöjä eri kulkuneuvoilla. Vähiten päästöjä syntyy kevyestä liikenteestä. Lyhyillä matkoilla kannattaa suosia kevyttä

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

liikennettä, kuten polkupyörää. Julkisen liikenteen päästöt ovat yksityisautoilua huomattavasti pienemmät. Jos kuitenkin auto on välttämätön esimerkiksi tavaroita kuljettaessa, kannattaa auto pakata täyteen matkustajia ja tavaroita ja suunnitella ajoreitti hyvin, jotta välttyään turhalta ajolta. Pidemmät matkat esim. Helsingistä Rovaniemelle taittavat ympäristöystävällisesti junalla lentokoneen sijaan.

Dia 6 Energia

Kaikki tapahtumat kuluttavat energiaa. Tiloja lämmitetään ja laitteet tarvitsevat sähköä toimiakseen. Lämmitetyistä tiloista ja sähkölaitteista on hyvä tehdä lista. Sen avulla saadaan yleiskuva siitä mitä kaikkia laitteita tapahtumapaikalla on ja näin on helpompi keksiä sähkönsäästökeinoja.

Päästövähennyksiä voidaan saada aikaan järkevällä sähkölaitteiden käytöllä. Esimerkiksi

- kahvi kaadetaan termospulloon ja laitetaan keitin pois päältä
- valot sammutetaan, kun tilassa ei olla
- sähkölaitteet laitetaan päälle vasta kun niitä tarvitaan ja sammutetaan kokonaan (myös valvevirta), kun niitä ei käytetä
- jääkaappi ja pakastin laitetaan pois päältä, kun ne ovat tyhjiä
- uusia tavaroita hankittaessa kiinnitetään huomiota energiatehokkuuteen esim. käytetään energiansäästölamppuja
- lämmintä vettä käytetään säästeliäästi

Jos sähkön alkuperään voidaan vaikuttaa, kannattaa suosia ekosähköä esimerkiksi tuulisähköä. Lisätietoa vihreästä sähköstä voi katsoa Suomen luonnonsuojeluliiton Ekoenergia-sivuilta www.ekoenergia.fi.

Tuulisähkön tuotannossa ei synny hiilidioksidipäästöjä. Esim. 1000 kWh tuulisähkön päästöt ovat 0 kg, kun taas fossiilisilla polttoaineilla 1000 kWh:n tuotannossa voi syntyä 260 kg hiilidioksidipäästöjä. Diassa fossiilisten polttoaineiden päästöt laskettu Helsingin energian 2010 päästökertoimen mukaan.

Kysymys: Millaisia hyviä energiansäästökäytäntöjä teillä on ollut käytössä?

Dia 7 Hankinnat

Usein tapahtumien hankintalista on loputtoman pitkä. Hankinnatkin kannattaa suunnitella huolellisesti etukäteen, jolloin säästetään sekä ympäristöä, rahaa että aikaa. Tarpeettomat ja huonot hankinnat kuluttavat turhaan luontoa. On hyvä päättää kuka hankkii ja mitä, jolloin tuplahankinnoilta vältytään.

Hankinnoille tulee tehdä kriteerit, jotta ympäristökuormitus pysyisi mahdollisimman pienenä. Kriteerit helpottavat myös ostosten tekoa, kun ostohetkellä ei enää tarvitse vertailla tuotteita. Hankintakriteereissä voidaan suosia esim. ympäristömerkkejä, lähituotantoa, laatua, ympäristöjärjestelmiä. Esim.

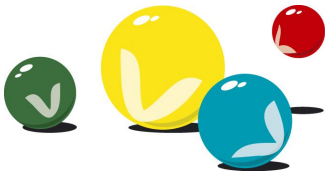
- ostetaan vain uusiokuitukopiopaperia
- telttä ostetaan toimittajalta, jolla on ISO14001 sertifikaatti
- tarjoillaan kotimaisia omenoita appelsiinien sijaan
- hankitaan laadukas laminoitinkone, jotta se kestää pitkään

Kaikkea ei myöskään tarvitse hankkia itselle vaan kannattaa vuokrata ja lainata, jolloin säästyy myös säilytysongelmilta.

Kysymys: Onko teillä jonkinlaisia hankintakriteereitä käytössä?

Dia 8 Aineet kiertävät

Aurinko on maapallon energian lähde, ja elämä maapallolla tarvitsee jatkuvasti uutta energiaa auringosta. Vettä, hiiltä ja muita aineita on maapallolla rajallinen määrä, ja ne kiertävät luonnon ja yhteiskuntien prosesseissa yhä uudelleen. Esimerkiksi vesi on jatkuvassa liikkeessä ilmakehän, vesikehän ja maaperän välillä. Maaperä huolehtii veden puhdistuksesta, vesistöt ja jäätiköt veden varastoinnista ja tuulet sateiden kuljettamisesta. Maapallon, eliöiden ja ihmisyyhteiskuntien muodostaman monimutkaisen kokonaisuuden yhdessä osassa tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa toisiin osiin yllättävällä ja kohtalokkaallakin tavalla. Ihmisten toimien seuraukset ovat niin suuria, että on syytä toimia harkiten ja määrätietoisesti.

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Tavaroiden tuotannossa kuluu materiaaleja ja energiaa sekä syntyy jätteitä ja päästöjä paljon enemmän kuin valmis tuote painaa. Jättämällä turhat hankinnat tekemättä sekä panostamalla laadukkaaseen ja kestäväan, voi osaltaan edistää luonnonvarojen kohtuullista käyttöä sekä ehkäistä jätteen syntymistä.

Dia 9 Ruoka

Tarjoilut tulee mitoittaa tarkkaan, jotta vältetään ruokajätteeltä. Kasvisruoka kuormittaa ympäristöä liharuokaa vähemmän. Naudanlihakilon tuottaminen saattaa aiheuttaa jopa kymmenien kilogrammojen kasvihuonekaasupäästöt. Kotimaisten vihannesten ja juuresten tuotannosta aiheutuu vain vähän päästöjä. Tarjoiluissa kannattaa suosia myös lähituotantoa, Reilua kauppaa ja luomua.

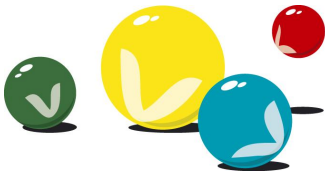
Kertakäyttöastioita tulee välttää mahdollisuuksien mukaan. Ainakin työntekijät voivat esim. ottaa oman kahvikupin mukaan ja syödä kestoastioilta. Usein lautasen sijaan pelkkä servetti saattaa riittää.

Dia 10 Jätteet

Jätehuolto on tapahtuman ympäristöjäljen näkyvin osa. Jätelain mukaan ensisijaisesti huomio tulee kiinnittää jätteen synnyn ehkäisyyn. Tapahtumassa ei esimerkiksi käytetä kertakäyttöasioita ja mikrofoneissa käytetään ladattavia paristoja. Toiseksi tulee huomioida uusiokäyttö, esim. tavaroita kuljetaan pahvilaatikoissa, jotka ovat tulleet esim. ruokapakkausten mukana. Näin ei tarvitse ostaa tavarankuljetuslaatikoita. Kolmanneksi jätteet tulee kierrättää eli tapahtumapaikalle tulee järjestää kierrätysmahdollisuus vähintään paikallisten jätehuoltomääräysten mukaisesti, esim. biojäte ja pahvinkeräys.

Viimeisinä ovat energiahyödynnys (energiajakeen poltto) sekä kaatopaikkasijoitus.

Ilman koulutusta ja neuvontaa sekä selkeitä ohjeita jätehuolto ei toimi. Kannattaa kouluttaa kaikki tapahtuman työntekijät jätehuoltoon. Lajittelupisteillä tulee olla selkeät ohjeet ja mieluiten lajitteluneuvojat. Myös siivoajat tulee myös kouluttaa jätehuoltoon. Jos

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

tapahtuman siivouksen hoitaa ulkopuolinen taho, kannattaa suosia yritystä, joka osaa jätelajittelun.

Dia 11 Alue

Useat tapahtumat järjestetään puistoissa. Arvokkaillakin alueilla voi olla mahdollista järjestää tapahtumia, kunhan vain toteutetaan tarvittavat ympäristöselvitykset ja toimenpiteet sekä haetaan tarvittavat luvat. Tapahtuman ilmoitus- ja lupa-asioista lisätietoa liitteessä 3.

Hyvin järjestetyn tapahtuman jälkeen puisto palautuu ennalleen, kun se saa levätä rauhassa jonkin aikaa. Esim. tallautunut nurmikko palautuu ennalleen.

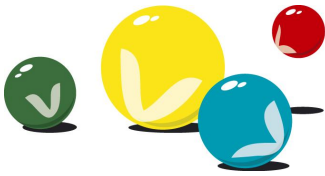
Dia 12 Imago ja talous

Ympäristöteolla on suuri merkitys tapahtuman imagolle. Ympäristötekojen kautta voidaan viestiä tärkeistä arvoista ja kunnioituksesta luontoa ja toisia ihmisiä kohtaan. Ympäristöystävällisellä toiminnalla voi olla suurikin arvo rahoitusta hakiessa. Ympäristöteoilla, kuten suunnitelmallisilla hankinnoilla ja energiansäästöilläkin voidaan säästää myös rahaa.

Kysymys: Oletteko käyttäneet ympäristöarvoja hyväksi viestinnässä tai rahoitusta hakiessa?

Dia 13 Vastuut ja viestintä

Tärkeä osa onnistunutta tapahtumaa on vastuunjako. Hyvin suunnitellun asian toteutus voi jäädä puolitiehen, jos asia ei ole kenenkään vastuulla. Esim. tapahtuman jätehuoltovastaava on päävastuussa jätehuollosta ja huolehtii, että lajitteluasiat sujuvat hyvin. Keittiövastaava puolestaan huolehtii mm. termoskannujen hankkimisesta keittiöön. Sisäisessä viestinnässä on hyvä huomioida vastuuhenkilöt, jotta tiedetään, kehen otetaan yhteyttä tarvittaessa. Esim. keittiövastaava huomaa keittiöstä puuttuvan kartongin keräyksen, joten hänen on osattava pyytää apua jätehuoltovastaavalta.

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Dia 14 Koulutus ja motivointi

Koulutus on tärkeä osa tapahtuman ympäristötekoja. Ihmisten täytyy tietää, miksi esim. energiaa säästetään ja hankinnoille on kriteerit. Tieto motivoi ja tekee toiminnasta järkevää. On hyvä korostaa, että ympäristöystävällisestä toiminnasta hyödynnämme me kaikki. Haluammehan jättää hyvän maapallon tuleville sukupolville. On tärkeää, että kaikki työntekijät on koulutettu huomioimaan tapahtuman ekoteot. Koulutus on hyvä järjestää kaikille vastuu- ja esimiesasemassa oleville työntekijöille, jotka sitten kouluttavat oman ryhmänsä. Osaavilta työntekijöiltä tieto siirtyy esimerkillisen toiminnan ja viestinnän kautta tapahtumavieraille.

JALOITTELUTAUKO, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi janaharjoituksen avulla. Koulutustilaan piirretään näkymätön jana eli sovitaan, missä päät ja keskikohta ovat. Osallistujat asettuvat janalle siihen kohtaan, kuinka hyvin he kokevat omassa järjestössä/ryhmässä kestävän kehityksen asiat otettavan huomioon. Jana puretaan keskustelemalla keke-myönteisen toiminnan haasteista. Koetaanko samat asiat vaikeiksi? Miksi?

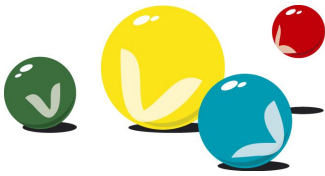
DIA 15 Miten saada muut mukaan toimintaan?

Hienoimmastakaan kierrätysjärjestelmästä, periaatepäätöksestä tai hankintaohjeesta ei kuitenkaan ole hyötyä ellei tapahtuman muut toimijat ole tietoisia asiasta tai kiinnostuneet noudattamaan uusia ohjeita.

Tässä on muutamia hyväksi koettuja keinoja muiden innostamiseen:

1. Tee tavat näkyväksi
2. Haasta muut mukaan ja verkostoidu
3. Hyödynnä muutos (esim. siirtyminen uusiin toimitiloihin)
4. Seuraa ja anna palautetta
5. Tehdään ympäristöasioiden huomioimisesta normaalia toimintaa

On myös hyvä muistaa, että toisinaan laatu korvaa määrän. Jo muutaman innostuneen ihmisen saaminen mukaan suunnittelemaan ja toimimaan saattaa on hyvä tulos. Pikku

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

hiljaa uudet tavat kuitenkin muuttuvat normaaliksi toiminnaksi ja järeäpäisimmätkin alkavat kuin huomaamattaan toimimaan niiden mukaisesti.

DIA 16 Tee tavat näkyväksi

Kun tapahtumassa on päätetty ottaa käyttöön uusi toimintatapa kannattaa ensimmäisenä kiinnittää huomiota näkyvään tiedottamiseen. Toiminnasta kannattaa tehdä osallistujille myös mahdollisimman helppoa.

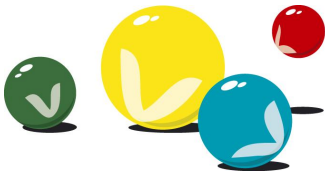
Esimerkiksi paikkaan, missä syntyy lähinnä energiajacetta (kuten käsienpesupaikkaan, jossa on paperipyyhkeitä), kannattaa laittaa ainoastaan energiajacetia. Näin paperipyyhkeet osataan lajitella oikein ilman empimistä monen eri roskakorin välillä.

Erilaisilla mittauksilla ja testeillä voidaan havainnollistaa nykyisiä kulutustottumuksia ja verrata niitä tilastojen keskivertokulutukseen. Esimerkiksi laitekohtaisen sähkönkulutusmittarin avulla voi seurata, mitkä tapahtuman laitteista ovat energiasyöppöjä ja mitkä energiatehokkaita. Sähkönkulutus mittareita saa useimmiten lainaan omalta energiayhtiöltä. Kiinteistöihin asennetaan nykyään myös älykkäitä sähkölaitteita. Niiden avulla kiinteistön sähkönkulutusta voi seurata jopa reaaliaikaisesti.

DIA 17 Haasta muut mukaan ja verkostoidu

Erilaisilla haasteilla ja kilpailuilla voidaan innostaa muutkin mukaan ja löytää aivan uudenlaisia ratkaisuja. Esimerkiksi *Ekotekokilpailu* -käytännössä on esitelty, minkälaisia tuloksia saavutettiin kun Vantaan koululaiset ja muu koulun henkilökunta haastettiin itse miettimään, miten energiaa voidaan säästää. (www.4v.fi/hyvatkaytannot)

Yhteisten päämäärien saavuttamiseksi kannattaa tehdä yhteistyötä vaikka lähistön muiden järjestöjen, kunnan viranomaisten, asukkaiden tai yritysten kanssa. Toisinaan pelkkä kuulumistenvaihto samoissa tehtävissä toimivien kanssa, eli vertaistuki, tarjoaa paljon uusia ideoita ja energiaa. Virtaa verkostoimisesta- joukossa on voimaa esitteestä (www.4v.fi/julkaisut) löytyy lisää ideoita verkostojen ja yhteistyön luomiseen paikallistasolla järjestöjen ja muiden alueellisten toimijoiden sekä kuntien työntekijöiden kesken.

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

DIA 18 Hyödynnä muutos

Kun tapahtuma siirtyy uusiin tiloihin tai tehdään retki tutusta poikkeavaan paikkaan on hyvä tilaisuus ottaa käyttöön entistä kestävämpiä tapoja. Esimerkiksi jos retkelle mennään ensimmäisen kerran pyörällä, saattaa siitä muodostua useiden vuosien ajan vaalittava perinne.

DIA 19 Seuraa ja anna palautetta

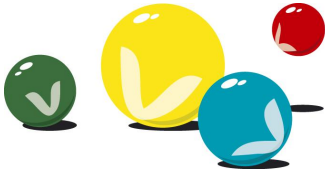
Toiminnan jatkuvuuden kannalta on olennaista, että tehdyistä toimenpiteistä muistetaan kiittää ja havaitut positiiviset muutokset nostetaan näkyvästi esiin. Mittareina voivat olla esim. sähkölaskun suuruus, kävijöiden määrä jne. riippuen aina kulloinkin suoritetusta toimenpiteestä. Hyvä kestävän kehityksen mukainen julkisuuskuva saattaa vaikuttaa positiivisesti myös rahoitusta haettaessa. Palkinto voi olla myös tempauksen tai tapahtuman saama näkyvyys mediassa. Tämäkin kannattaa tuoda näkyvästi esiin koko tiimille.

DIA 20 Ympäristöasioiden huomioimisesta normaalia toimintaa

Kun tarpeeksi moni tekee ympäristötekoja tulee toiminnasta normaalia, jolloin muiden on helppo toimia samoin. Uudet käytännöt sujuvat ikään kuin huomaamatta. Tapahtuman toiminnoilla saattaa olla vaikutusta myös siihen miten kävijät toimivat omassa arkielämässään.

Kohtuus on hyvä sana. Kannattaa aloittaa kohtuullisen kokoisilla teoilla eikä toteuttaa kaikkea välttämättä yhtä aikaa. Kohtuus kaikessa. Käytetään kohtuullisesti luonnonvaroja, edetään teoissa kohtuullisella vauhdilla, ei kaikkea kerralla ja tehdään kohtuullisen kokoisia tekoja. Ja tietysti ollaan myös kohtuullisen onnellisia eikä toteuteta ekotekoja hampaat irvessä.

Diojen jälkeen täytetään tapahtuman keke-ohjelmalomake (liite 1). Lomakkeeseen voi keksiä mielikuvitustapahtuman. Kannattaa valita melko pieni tapahtuma esim. myyjäiset, jotta kokonaisuus on helpompi hahmottaa kohtuullisessa ajassa. Esimerkki valmiiksi täytetystä lomakkeesta (liite 2).

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

LIITE 1 TAPAHTUMAN YMPÄRISTÖSUUNNITELMALOMAKE

TAPAHTUMA

KUINKA PALJON TAPAHTUMAAN ODOTETAAN YLEISÖÄ?

LIIKENNE

Miten tapahtumapaikalle tullaan ja onko ohjeistusta?

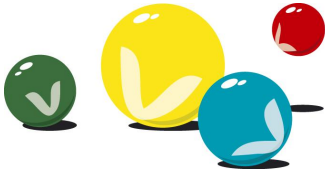
Miten tavarat kuljetetaan tapahtumapaikalle?

Miten esiintyjät saapuvat paikalle?

Miten yleisö saapuu paikalle?

Onko tapahtuma esteetön?

Kenen vastuulla?

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HANKINNAT

Mitä tapahtumaan pitää hankkia (laitteet, rakenteet, toimistovälineet, palkinnot, ruokailuvälineet, banderollit yms.)?

Onko hankintoihin kriteereitä?

Mitä vuokrataan tai lainataan ja mistä?

Kenen vastuulla?

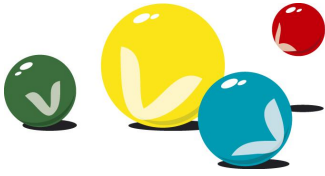
ENERGIA

Mihin tarvitaan sähköä ja lämmitystä?

Miten energiansäästötoimenpiteitä toteutetaan?

Hankitaanko ekosähköä?

Kenen vastuulla?

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

RUOKA

Millaista ruokaa tilaisuudessa tarjotaan?

Miten tarjoiluissa huomioidaan ympäristönäkökohdat?

Millaisilta astioilta syödään?

Mihin ylijäämäruoat laitetaan?

Kenen vastuulla?

JÄTTEET

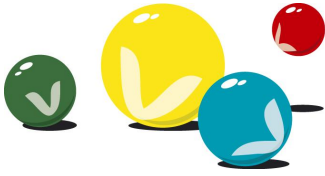
Millaista jätettä tapahtumassa syntyy?

Miten jätteen synnyn ehkäisy on huomioitu?

Onko tapahtumassa mahdollista lajitella jätteet? Miten?

Miten lajitteluun opastetaan?

Miten astiat tyhjennetään?

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Miten tapahtumapaikan siivous hoidetaan?

Kenen vastuulla?

TYÖNTEKIJÄT JA KOULUTUS

Mistä työntekijät?

Miten työntekijät koulutetaan?

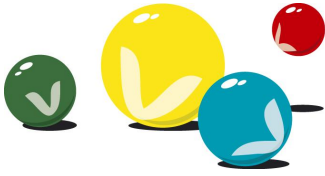
Kenen vastuulla?

VIESTINTÄ

Miten ympäristötoimista viestitään työntekijöille ja yleisölle?

Kenen vastuulla?

MUUTA HUOMIOITAVAA

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

LIITE 2 ESIMERKKI TÄYTETYSTÄ TAPAHTUMAN YMPÄRISTÖSUUNNITELMASTA

TAPAHTUMA

Järjestön joulumyyjäiset, paikallisen VPK:n tiloissa

KUINKA PALJON TAPAHTUMAAN ODOTETAAN YLEISÖÄ?

Noin 200

LIIKENNE

Miten tapahtumapaikalle tullaan ja onko ohjeistusta?

Paikka on hyvien julkisten kulkuyhteyksien varrella ja mainoksessa ohjeistus niiden käyttöön. Siltä varalta että ihmisiä silti saapuu paikalle autolla, laitetaan tienvarteen pysäköintiohjeet. Jos näyttää, että autoliikenne on suurta, voidaan ensi vuonna kokeilla pysäköintimaksua.

Miten tavarat kuljetetaan tapahtumapaikalle?

Järjestetään yhteiskuljetuksia

Miten esiintyjät saapuvat paikalle?

Pikkubändi saapuu soittimeen paikalle kimpakyydillä.

Miten yleisö saapuu paikalle?

Ohjeistettu käyttämään julkisia

Onko tapahtuma esteetön?

Tilaan pääsee ja tilassa voi liikkua pyörätuolilla.

Kenen vastuulla?

Teea Taloudenhoitaja

HANKINNAT

Mitä tapahtumaan pitää hankkia?

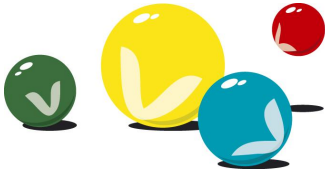
Pöydät, mainokset, arpajaispalkinnot, astiat, grilli, siivousvälineet ja aineet, makkarat, mehu, äänentoisto

Onko hankintoihin kriteereitä?

Ostetaan ympäristömerkittyjä pesuaineita. Tarjoilu, ks. kohta ruoka. Arpajaispalkinnoiksi hyödyllisiä tavaroita tai aineettomia lahjoja kuten kasvomaalaus tai elokuvalippu.

Mitä voi vuokrata tai lainata?

Paikan päältä saadaan lainaan keittiötarvikkeet myös kestoastiat ja

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

siivousvälineet, grilli lainataan, pöydät vuokrataan

Kenen vastuulla?

Simo Sihteer

ENERGIA

Mihin tarvitaan sähköä ja lämmitystä?

Jääkaappi, kahvinkeitin, valot, äänentoisto

Miten energiansäästötoimenpiteitä toteutetaan?

Kahvi laitetaan termoskannuun, valot sammutetaan tiloista joita ei käytetä, äänentoistolaitteet eivät ole turhaan päällä (ei edes valvevirrat)

Hankitaanko ekosähköä?

Tilaisuuden järjestäjä ei voi vaikuttaa sähkөөn. Kerromme tilan vuokraajalle ekosähköstä.

Kenen vastuulla?

Pekka Puheenjohtaja

RUOKA

Millaista ruokaa tilaisuudessa tarjotaan?

Joulupuuro, grillissä makkaraa, vaihtoehtona soijamakkara

Miten tarjoiluissa huomioidaan ympäristönäkökohdat?

Kotimaisuus, lähituotanto ja kasvis huomioidaan. Reilun kaupan tee ja kahvi.

Millaisilta astioilta syödään?

Kahvi ja mehu juodaan muovikuppeista. Makkarat servietistä.

Mihin ylijäämä ruoat laitetaan?

Kaikkia järjestelyihin osallistuvia muistutetaan ottamaan rasioita ja pusseja mukaan mihin ylijäänyt ruoka voidaan laittaa. Joitakin ruokia esim. makkaroita voidaan myös pakastaa myöhempää käyttöä varten.

Kenen vastuulla? Ansku Aktiivi

JÄTTEET

Millaista jätettä tapahtumassa syntyy?

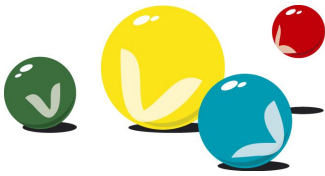
Pahvi ja kartonki: pakkaukset

Biojäte: Kahvinporot, teepussit, makkaranjämät, servetit

Sekajäte: Kahvipussit (ellei säästetä askarteluun)

Miten jätteen synnyn ehkäisy on huomioitu?

Ei kertakäyttöastioita. Ei pillimehuja vaan tiivistettä

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

Onko tapahtumassa mahdollista lajitella jätteet? Miten?

Seuraavat hyötyjakeet kerätään omiin astioihin: pahvi ja kartonki, biojäte.

Miten lajitteluun opastetaan?

Roskiksissa on lajitteluohjeet, työntekijät ohjeistetaan

Miten astiat tyhjenetään?

Pahvit viedään yleiseen keräyspisteeseen ja bio- ja sekajäte VPK:n pihalla oleviin astioihin

Miten tapahtumapaikan siivous hoidetaan?

Jätevastaava on kerännyt siivoustiimin, joka hoitaa loppusiivouksen

Kenen vastuulla?

Teppo Tarkka

TYÖNTEKIJÄT JA KOULUTUS

Mistä työntekijät?

Työntekijät ovat oman järjestön vapaaehtoisia

Miten työntekijät koulutetaan?

Työntekijät koulutetaan ennen tapahtumaa kertomalla heille ympäristösuunnitelmasta (osa on myös mukana laatimassa suunnitelmaa). Ennen tapahtuman alkua tapahtumapaikalla, jolloin tutustutaan käytännön toimiin. Vastuuhenkilöt kouluttavat omaan vastuualueeseensa liittyen.

VIESTINTÄ

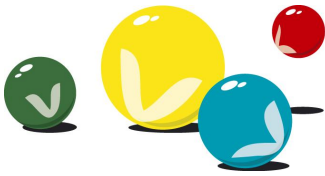
Miten ympäristötoimista viestitään työntekijöille ja yleisölle?

Työntekijöille oma koulutus. Yleisöä kehoitetaan kutsussa saapumaan paikalle julkisilla. Kerrotaan, miten kulku lastenvaunujen ja pyörätuolien kanssa on huomioitu. Jätelajitteluun on ohjeet. Tapahtuman ympäristöasioita on nostettu esiin tiedotteessa

Kenen vastuulla?

Tiina Tiedottaja

MUUTA HUOMIOITAVAA

LIITE 3 TAPAHTUMAN ILMOITUS- JA LUPA-ASIOITA

1. Ilmoitus yleisötilaisuudesta

Yleisötilaisuuden järjestämisestä on tehtävä kirjallinen ilmoitus poliisille. Yleisötilaisuudella tarkoitetaan yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia. Poikkeuksen muodostavat yleisötilaisuudet, jotka osanottajien vähäisen määrän, tilaisuuden luonteen tai järjestämispaikan vuoksi, eivät edellytetä toimia järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi tai erityisiä liikennejärjestelyjä.

2. Maankäyttölupa

Kaikkiin ulkoilmatapahtumiin tarvitaan maanomistajan lupa. Kunnan omistamia maa-alueita ovat yleensä kadut, torit, puistot, pysäköintialueet ja muut yleiset alueet. Lisätietoja kuntien maankäyttöluvista saa kuntien teknisiltä osastoilta.

3. Meluilmoitus

Meluilmoitus tulee tehdä erityisen häiritsevää melua aiheuttavista tilapäisistä toiminnoista. Ilmoitusvelvollisuus ei koske pienimuotoisia katusoittoesityksiä tai muitakaan tapahtumia, joiden äänitaso ei ylitä alueen tavanomaista melutasoa. Meluilmoituksen voi tehdä lomakkeella, joita saa kunnan ympäristön suojelutoimistosta:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1437&lan=fi>

4. Anniskelulupa

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain se, jolle on myönnetty anniskelulupa. Tilapäinen anniskelulupa voidaan myöntää sellaisen tilaisuuden ajaksi, jonka kesto on selvästi etukäteen määriteltä. Vaikka tilaisuuteen haettaisiinkin tilapäistä anniskelulupaa, on järjestäjien hyvä pitää mielessä myös päihteettömien tarjoilujen saatavuus.

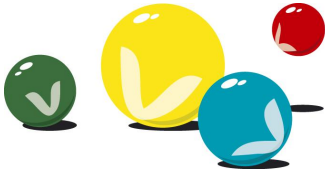
Alle 4,7 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien lupa haetaan lääninhallitukselta ja vahvempien juomien anniskelulupa sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta (STTV).

5. Tupakkalaki

Tupakkalain mukaan sisätiloissa järjestettävissä yleisötilaisuuksissa, joihin yleisöllä on esteetön pääsy, tupakointi on kielletty.

6. Turvallisuusasiat

Vastuu tapahtuman turvallisuudesta on aina tapahtumanjärjestäjällä. Laki määrittää useita asioita koskien tapahtuman järjestämisen turvallisuutta. Turvallisuussuunnitelman avulla voidaan kartoittaa ja varautua järjestelmällisesti tapahtuman riskitekijöihin. Lisätietoja esim. tapahtuman järjestäjän oppaasta

4V-hanke

Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

7. Myynti

Rekisteröityjen yleishyödyllisten yhdistyksen tilaisuuksien yhteydessä järjestetty myynti ja tarjoilu ei ole verollista eikä siitä näin ollen tarvitse ilmoittaa verottajalle.

http://www.yhdistystieto.fi/tapahtumat/tuottojen_verotus/

8. Elintarvikkeiden tarjoilu tai myynti

Järjestäjän on tehtävä ilmoitus paikalliselle terveystoimikunnalle suuresta yleisötilaisuudesta, johon odotetaan yli 500 osallistujaa ja jossa myydään tai tarjoillaan elintarvikkeita.

9. Musiikki

Musiikin esittäminen tilaisuuksissa ja tapahtumissa edellyttää usein sekä Teosto (tekijäkorvaukset) että Gramex (esittäjäkorvaukset) -korvausten maksamista.

Lähde ja lisätietoja: Tapahtumajärjestäjän opas (Etelä-Pohjanmaanliitto)

<http://www.etelapohjanmaa.fi/kulttuuri/documents/tapopas.pdf>